

Rysskrediten just nu

Miljardkrediten till Ryssland, beslutad i november 1946, torde ännu, trots hård konkurrens, behålla sin ställning som efterkrigstidens största politiska och ekonomiska misstag. Enligt avtalet ställdes en kredit på en miljard till Rysslands förfogande för inköp av varor — maskiner, båtar, lokomotiv osv. — i Sverige. Krediten skulle kunna utnyttjas under sex år och återbetalningen ske femton år efter varje kreditbeloppets utbetalande från den svenska statens sida.

Kreditens utnyttjades underligt nog inte till mer än litet över hälften. Under åren 1947—1953 uttogs belopp som jämte vissa andra i krediten intagna svenska fordringar uppgick till 554 miljoner kronor. Detta belopp skall återbetalas under åren 1962 till 1968.

Redan nu är det klart att de svenska förlusterna genom kreditgivningen är betydande. Den svenska kronan har fallit i värde under kreditperioden, vilket betyder att Ryssland fått minst en femtedel av lånet gratis genom inflationen. Vidare är räntan på krediten 23/8 procent,

medan den svenska staten vid sitt senaste lån på den svenska marknaden fick betala 4,5-procents ränta. Slutligen har de svenska företag som tillverkat maskiner för rysk räkning trots knappheten på dollar och valutarestriktionerna måst köpa en del material i USA och därigenom belastat den svenska ekonomin. Det sistnämnda beloppets storlek kan knappast fastställas, men i det hela har Sverige sannolikt redan förlorat 150—200 miljoner av de 550 miljoner som utlånats. Till allt detta kommer att vi under en period av översysselsättning och knapphet på resurser tvingades till stora prestationer för rysk räkning.

Återbetalningen skall ske genom försäljning av varor i Sverige eller i guld eller i fritt konvertibla utländska betalningsmedel. Särskilt om ryssarna vill anlita den förstnämnda metoden kan betydande svårigheter uppstå. Det är emellertid sannolikt att krediten till dess ytterligare sjunker i värde och att alltså 1946 års avtal i än högre grad framträder som ett totalt misstag.

Förföljda kulturskribenter

Halvkommunisterna i Morgon-Tidningen har fått något nytt att skriva om. För närvarande hyllar man inte det kinesiska tyranniet eller angriper den amerikanska demokratin, man klagar över Dagens Nyheter. En efter en kommer de med sina vittnesmål: de är åsiktsfrihetens martyrer, förföljda av en svensk McCarthy. Utanför den grupp av professionella kristna som inför varje kritik börjar gnälla om sin redobogenhet att lida för sin tro i katakomberna möter man knappast så ömhudade personer som dessa herrar, eljest försvarare av de rörelser som i massmord och massfångelser ser normala former för politisk verksamhet. Förevisningen är löjlig, men den är kanske mer obehaglig än löjlig.

Låt oss försöka reda upp begreppen. Är vederbörande av den åsikten att deras förkunselse inte får kritiserars? Så illa kan det väl ändå inte vara. I den svenska pressfriheten, den moraliska likaväl som den juridiska, ingår självfallet rätt att angripa andras åsikter likaväl som att förkunna sina egna. Att skriva på regeringsorganets kultursida kan inte anses medföra immunitet för kritik med mindre man anser att just den egna tidningen, de egna åsikterna är okränkbara. Detta skydd åtnjuter de officiella skribenterna i de av våra mar-

tyrer beundrade regimerna. Men martyrerna får inte gå så långt i sin förblindelse att de anser denna ordning gälla även i vårt land.

Menar man då att det skulle vara otillätligt att angripa en tidning som framträder som organ för ett stort demokratiskt parti därför att denna tidning oavslutligt publicerar antidemokratiska, prokommunistiska artiklar? Denna tankegång är lika förvirrad. Ingen begär likriktning i en tidning, men alla demokrater utgår från att det systematiska spridandet av diktaturpropaganda är oförenligt med en principiell demokratisk hållning. Vad skulle man på socialdemokratiskt håll ha sagt om exempelvis Dagens Nyheter i kulturartiklar skulle ha talat om Franco eller McCarthy som gudomliga gestalter (vilket sker om Mao i Morgon-Tidningen) i stället för att avslöja och brännmärka Franco och McCarthy? Det skulle ha sagts att vår tidning är reaktionär, hycklande och odemokratisk — och anklagelserna skulle ha varit riktiga.

Folk som inför varje kritik klagar över förföljelse i stället för att svara i sak är en ömklig trupp på polemikens slagfält. Men sådana atleter i martyrskap som herrarna på Morgon-Tidningens kultursida driver denna gamla ömkliga position till hittills okänd ytterlighet.